

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

SZERKESZTI:

Dr. BOROS GYÖRGY

FŐMUNKATÁRS:

TARCSAFALVI ALBERT.

TARTALOM:

A szerkesztő asztaláról	65	Tűzhely mellett. Jézus megjelenése a földön. Ébert András	76
Egységben az erő	66	Kérelem az egyházi lapok szerkesztőihez. th. gy.	78
Egy lelkipásztor. B. Gy.	68	Egyházi és iskolai mozgalmak	78
Dávid Ferenc (vers). Báró József	70	Aranykönyv. Lőrinczi Domokos	80
Új időszak küszöbén	71	Borítékon: Az egylet pénztárába. — Hirdetések.	
Nők világa. A. Mari	74		
A D. F. E köréből. Ujvári László	74		

Mennyegzői, konfirmációi s ünnepi alkalommal igen kedves és jótékonyhatású állandó ajándék az imakönyv, **SZIVEMET HOZZÁD EMELEM**, írta dr. Boros György, női imakönyvet a sajtó meleg szavakkal üdvözölte, a közönség valláskülönbség nélkül megkedvelte. Ára csinos vászonkötésben, arany kehely és arany címmel 2 K 40 fill. Öt példány egyszerre rendelve 10 K. Bőrkötés arany-széllel (barna, sötétkék, fekete) 6K. Fehér csont, selyem- és bársony kötés többféle színben, kiválóan jó papíron 10 K. Bőrkötés remek kivitelben 14 kor. Megrendelhető a szerkesztőnél.

Az egylet pénztárába a folyó évi február hó 20-tól márc. 20-ig rendes tagsági díjat fizettek: Adám Dénes Kolozsvár 912—913-ra, Szabó Mihály 913-ra, Schuller József Szászrégen 912—913-ra, Fogarasi Gézané Torda 913—914-re, Csongvai József Sinfalva 913-ra, László Dániel 913-ra, Barabás Sándor Diód 912-re, Porzsolt Erzsí Székudvar 913, Kriza Sándor Hom.-almás 913-ra.

Előfizetői díjat fizettek: dr. Gelei Lajos Zalatna, dr. Morvay Istvánné Kovászna, Unitárius egyházközség Orosháza, Nagy Albert Torda, Jakab Géza Kolozsvár 913-ra.

A háromszékköri fiókegylet pénztárába fizettek: Végh Benjámin Árkos 910—912-re, Barabás Károly 910—911-re, Unitárius Egyházközség 911—913-ra, Rápolti Sándor Brassó 910—912-re, Halmágyi Gábor 912-re, Szeviványi Miklós Laborfalva, 912-re, Gyöngyössy Károly Sepsiszentgyörgy 911—912-re, Faluvégi András Árkos 912—913-ra, Kádár Sándor Sepsiköröspatak 912-re, Incze Gábor Nagyajta 906—911-re. Székely Kelemen Sepsiköröspatak 912-re, Simon Ferenc Nagyajta, Simon László Sepsiszentgyörgy 912-re, Benedek Lajos Brassó 911—912-re, Gergely Sándor, Török Sándor 912-re, Barabás Ferenc Árkos, özv. T. Szász Béláné Sepsiszentgyörgy 912-re, özv. Bedő Lajosné, Unitárius Egyházközség Kálnok 913-ra, Unitárius Egyházközség Sepsiköröspatak 910-re, Unitárius egyházközség Laborfalva 913-ra, Kádár Lajos 911—913-ra, Unitárius Egyházközség Sepsiszentkirály 912-re, József Mihály Kilyén, Unitárius Egyházközség Kökös 913-ra, Simon Áron Nagyajta, dr. Ferenczi Géza, Simon József 912-re, özv. id. Péterfi Sándorné 909—912-re, Péterfi Sándor, Bedőházi Gábor, Unitárius Egyházközség 912-re, Toók Mózes 910-re, Darkó Sándorné, id. Simon György, Barta Lajos, id. Kisgyörgy Áron, Fazakas Sándor 913-ra, Unitárius Egyházközség Bölön 913-ra, Kiss József Árkos 911—913-ra, József Lajos, József Lajosné Sepsiszentgyörgy 912-re.

A küllőköri fiókegylet pénztárába fizettek: Unitárius Egyházközség Désfalva 911—913-ra, Bálint Mózes Harangláb 912—913-ra, Gvidó Mózes Szőkefalva 908—910-re, Unitárius Egyházközség Magyarsáros 912—913-ra, Emke Dalkör Dombó 910—911-re, id. Miklós Sámuel 911-re, Gvidó Béla Dicsőszentmárton 913-ra, Gvidó Béláné 911-re,

Az udvarhelykőri fiókegylet pénztárába fizettek 1913-ra: Szatmári Miklós, Kiss Jakabné, Sándor Gergely és Unitárius Egyházközség Székelyders; Dénes Mózes Erked; Mátyás János, Szatmári Lajos, Szatmári Lajosné Székelymuzsna; Bencze Gábor, Bencze Gáborné, Tamás Áron, Ürmösi József, Ürmösi Józsefné, Unitárius Egyházközség Homoródszentpál; Kendi István, Sándor Mózes, Sándor Kálmán, Unitárius Egyházközség Kénos; özv. Gergely Mózesné,

(Folytatás a boríték 3-ik oldalán.)

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

KIADJA:
A DÁVID FERENCZ EGYLET

SZERKESZTI:
Dr. BOROS GYÖRGY

FŐMUNKATÁRS:
TARCSAFALVI ALBERT.

Előfizetési ára: 2 kor. 44 fillér. Egy szám ára:
24 fillér. Egyleti tagok 5 évi kötelezettséggel,
egy évre 2 korona 4 f. fizetnek.

Minden pénz Gálfi Lőrincz egyleti pénztárnok-
hoz küldendő Kolozsvárra.

A szerkesztő asztaláról.

A *húsvétot* föltámadás ünnepének mondja a keresz-
ténység és azt magyarázgatja, hogy Jézus föltámadott a
sírból, tehát a test legyőzte a halált. Ha erről még ma is
beszélnek a keresztény szószékekről, azt bizonyítja, hogy
az emberek nem akarnak tanulni s nem tudnak himni.
Meg kell tanulni a testek törvényét és be kell pillantani lé-
lekkel a lélek birodalmába, ahol nincsen szükség nyitott
sebre, sem üres sirra. Amíg a keresztények ilyenekkel bi-
zonyítgatják a Jézus föltámadását, azt bizonyítják be ön-
magukról, hogy «kicsiny hitűek» és «közel látók». Nem
harmadnapi testi föltámadás, hanem örök lelki élet és
tökéletesedés — ez méltó lágya a keresztények hitének!

«*Utálom magamat*». Ezt a két szót sokszor hallhatni
elégedetlen és beleges kedélyű emberek ajakáról. Rideg,
igazságtalan és ritkán igaz beszéd. Szereti biz' ő, csak nin-
csen megelégedve magával, jóval kevésbbé sorsával, amelyet
különbén maga rontott el, tehát nem tudja mit beszél. Az
ember szereti magát s ez nem is lehet másként, mert hi-
szen ez az egy barátja mindig vele van, ha fölkél, ha le-
fekszik, ha a barátok körülveszik, ha elhagyják. Mindig
van valami gondolata, van jó szava. Mindig bizalmas és
megbízható jó barát, jó tanácsadó, csak ne magyarázzuk
félre, ne erőltessünk rá idegen és hamis gondolatokat. Ne
engedjük, hogy más valaki vagy valami idegen elválasz-
szon minket önmagunktól.

A jelen csak úgy ér valamit, ha múltra számíthat.

E világon minden szeretetről beszél annak a szívnek amely érti a szeretet szavát. Minden boldogságot zenél annak a fülnek, amely érti a boldogság dalát.

«Szívemet hozzád emelem.»

Ha szeretsz engemet önzetlen baráti szeretettel én boldog vagyok, te pedig gazdag, mert olyan kincsed van, amelylyel más boldoggá tehetsz. Ne sajnáld és ne bánd, ha látod, hogy valaki úgy csüng rajtad, mintha tőled függne az élete, de vigyázz, nehogy elvágd azt a láthatatlan fonalat, mert lehet, hogy ő bele hal, de bizonyos, hogy szívedben gyógyíthatatlan seb marad.

Egységben az erő.

Megérdemelné, hogy a címül írt főtélelt hittani alappon fejlegessük. Érdekes volna látni, milyen ellenállhatatlanul törül az eszményül kitűzött *Egy* felé az ember akkor is, amikor csak a mindennapi életszükségei tanították bölcseségre, akkor is, amikor elvont elméletekbe tudott merülni. Ha kettőt, ha hármat, ha többet ölelt föl gondolata és hite világába, mindig az egy körül csoportosította, akinek hatalmában, vagy lényegében benne volt a többi mind.

Mi ezúttal közelebb keressük az egység erejét. Az embert vizsgáljuk. Róla elmélkedünk. Tőle kérdezzük: mi lenne belőled, ha egyszer, váratlanul, vagy akár mily hosszas előkészülettel is bekövetkeznék az egyedüllét? Egy hang azt felelné, a mi az Édenben hangzott el: nem jó az embernek egyedül lenni.

A bibliai író későre veszi észre milyen nagy hibát követett el, midőn az Istennel csak egy embert formáltatott, a férfit (Mózes 2 r.), de ügyesen menekül a bajból, mert a nőt már nem a porból, hanem a csontból formálja. A csontban a lélek, de arra már nem gondol, hogy a nő okosabb kellene legyen, mint a férfi, hanem csak azt hangsúlyozza, hogy a kettő egytest. Mi hozzá tesszük: egylélek is.

Ez a költőileg gondolkozó őskori drámaíró a nőben erősebbnek látja a vágyat, a tudás és érzés vágyát, a

nőt ügyesnek, a férfi fölött a szép szó hatalmával uralkodónak festi és nem tudja elképzelni, hogy a férfi valaha, valahol egyedül élhetne. Együtt mennek ki a paradicsomból az életbe és együtt küzdenek azóta mindig, az egyik észszel és kézzel, a másik szívvel és kézzel.

Az egység és egyformaság jogáért napjainkban a velőkig elhatólag harcol a nő. Követeli a jogot a nőnek. Ezt a harcot mi azért említjük, mert úgy szemléljük, hogy ez is az egységre törekvés kitörése. De jójjünk közelebb magunkhoz. Nem a családi élet egysége érdekeljen, hisz ez olyan természetes, hogy másképpen nemis képzelhető, de az egyháztársadalmi élet foglalkoztasson.

Ti egy test, egy lélek vagyok, Istennek kiválasztott edényi. Ti nagyok vagytok és hatalmasok, mert nem kevesebb, mint az Istennek nagy dolgai vannak rátok bízva. Isten megteremtette az embert, elhelyezte hosszában, szelében a földön mindenütt, hadd töltsé be azt. Mivel? Bizony nem bűnnel, hanem jósággal, szeretettel, keblének Istentől nyert drága kincseivel. De az ember enged a gonosznak, s a Sátán a gyöngébben találja meg a hibát és vele együtt bünteti az erőset. Nem a büntető, hanem a javító törvényt várjuk a mai kor Istenétől. Azért irányítjuk égfelé arcunkat, hogy az onnan jövő fény oszlassa el arcunkról a bűn sötétségét s égesse ki vérünkéből a gonoszságra hajló vágyat, mert csak akkor közelíthetjük meg egymást és az Istent.

Lehetséges-e ez? Bizonyal. Ha mindenki fölhasználja a maga és a mások javára azt a jót, ami az övé, a jók kezeit fognak s megteremtik az ember-világ egén azt a fényes lejtőt, amely azért olyan ragyogó, mert a legparányibb, a legmesszibb levő csillag is oda küldötte a maga fényét.

Legyünk egy kissé őszinték. Ha mindenki azonnal útjába állana a rossznak, mihelyt észre veszi, ha mindenki bevilágítana a hitetlen lelkébe és fölfedeztetné vele a boldogító hit érzését, ha mindenki védelmet nyújtana az erkölcsében veszélyeztetettnek, ha mindenki figyelembe venné, hogy a kölcsönös védelem adja a legnagyobb biztonságot, akkor rendre az egész társadalom, majd az egész emberiség egysége megvalósulna és az emberek olyanok lennének, mint az istenek és az égi atya gyönyörűségét lenné az ő szerelmes gyermekeiben.

Rólunk, unitáriusokról még ma is szívesen elmondják az idegenek, hogy összetartók vagyunk. Ebben van igaz-

ság. Van ténybeli és van erkölcsi. Ha néha ellenkezőt mutatnak is a jelek, az unitáriusok általában szeretik és becsülik egymást, mert hiszen szeretik és becsülik az embert, segítik és támogatják egymást, mert csak így pótolhatják ki hiányaikat és szükségégeiket. Az összetartás erkölcsi alapja az emberben való bizalom. Az unitárius vallás csak jó embert ismer, azért nagyon keveset, vagy semmit sem foglalkozik a bűnnel. Vannak rossz emberek, de nincsenek javíthatatlanok. Az unitárius összetartás azt jelenti, hogy a rossz és bűnös nem vész el, ha a jók kezét nyújtanak neki és nem engedik, hogy többé vétkezzék. Vajha az összetartás és egység lelke táplálna mindnyájunkat!

Egy lelkipásztor.

— Visszaemlékezés Hadházy Józsefre. —

Annyi bizonyos, hogy az ifjuságé a jövő, de még bizonyosabb, hogy az öreg emberek egykor ifjak voltak s öregségük pihenőjét az ifjúkor bűvös emlékei világítják és

melegítik meg. Ugy képzeljük, hogy az öreg ember egy te-rebélyes nagy fa alatt ül kényelmes karos székében. A lombos fa az ő élete. Vastag ágai megkeményedve messze

kinyúlnak, üde levelekkel legyezgetik arcát, a belopozkodó napsugarakat hol elzárják, hol rábocsátják. A pihenés kellemes élvezése közben a pajzán levelek (az unokák) a kemény galyak (a gyermekek) az égis tekintő nyílások (a múlt sugárútljai) köréje varázsolnak sok kis és nagy ünneeményt, melyben ő az égiekkel foglalkozott ott a reménységet és biztatást kereső hívek seregében.

Az emlékezet egy ifjút lát a székelyderzsi papi háztól kiindulni zord karácsonyi ünnep második napján a szomszédos Muzsnába, ahol a kis kereszturi diáknak templomi szolgálatot kell teljesíteni. Amott már valamennyire kibékült a sorsával, mert a jó öreg pap (Inczefi József) atyailag fogadta, itt a fiatal Hadházi Józseffel csak a templomban és a terített asztal mellett találkozott. Az az asztal a sötét kis szobában nagyon derűs és világos volt, mert a család körben az otthonias szeretet őt is fölmelegítette s valamelyes feledhetetlen édes emléket lopott szívébe. Büszke rá, hogy 13 éves gyermek korában két nagy papnak tudott segédje lenni.

Egyszer a gyermekből lett férfiú, a már öregedő dézsfalvi papot egy szép és nagy család körében boldognak látja s ha nem is mondják, érezi, hogy nem most jutottak egymás közelébe. Hadházi József a küküllőparti Dézsfalva parochiájáról boesátolta ki szentszámra (7) nőtt gyermekei raját. Habár egyik sem követte atyja és nagyatyja példáját, világi papjaink mindannyian, még a nők is, (csak egy hunyt el közülök, Guidó Béla esperes neje) mert bizonyos erély, határozott egyéniség jellemzi mindeniket.

És még valami egyéb, ami tiszteletre hangolja a távol álló idegent is: a szülők iránti határtalan tisztelet és szeretet. Ez a nagy hatalom utolsó megállójára, Kolozsvárra szállította Hadházi Józsefet, Sándor fia házához. Itt készült el a megérdemelt pihenés kényelmes karosszéke. Itt találkozott ismét össze a kis legátus és a papja - hej de - - mielőtt a várt és remélt kedves elmerengés a múlt emlékei fölött, meg is kezdődhetett volna, a míg még csak a futó pillanatok, a meleg kézszorításokig juthattak el, közbe lépett az irigy ellenfélíg először betegség képében s azután a halál rideg, kegyetlen fegyverében és a jó pap, három egyházközség nemesszívú, önzetlenül munkás lelkipásztora, hatalmassá nőtt család feje: Hadházi József esőndesen elpihent. Túrelemmel szenvedett, mert tudta mi a szenvedés jutalma, hittel reménykedett, mert látta, hogy az isteni gondviselés megáldotta családját, boldogan távozott, mert

érezte, hogy a reá bizottakat híven végezte s megkapja az életnek koronáját, ott ott a hová szeretettel várja hű élete társát. Ő várja, de a gyermeki ápoló szeretet visszatartja még sokáig, mert ámbár boldogok a halottak, még is jobb élni, hogysen meghalni.

De jó emlékezni is. Mert bizony a lélek életfájának messzenyúló gyökérszáalai csak az emlékezetben találhatnak táplálékot. Nagy felüdülés, föllendülés követi a kedves napokra való visszaemlékezést. Azért tértünk vissza a nem régen (jan.) elhunyt és érzékenyen megsiratott Hadházi Józsefhez most, mert azt akarjuk s hisszük, hogy mások is fölkeresik a vele érintkezés apró emlékeit s újra látják és élvezik a jó, a kedves, a szerető és szeretetreméltó embert!

B. Gy.

Dávid Ferenc.

*Épen akkor, midőn ködös a gondolat,
S az isteni hitnek nincs elég világa;
Megkellett jelenned Igazság harcosa,
A reformáció fényes koronája!*

*Láttad az igazság hajnal-hasadását,
Mikor a nap feljött az égboltozatra,
Hogy a visszaélés pecsétes dogmáját,
Mint vészes felhőket foszlányra szaggassa.*

*Voltak, kik előtted már csatákat vívtak,
S életet áldoztak ennek az eszmének.
De a hit zászlaját te emelted oda,
Fel az eszményhegyek magas telejére.*

*A keresztény vallás összes hitformáját,
Kutató szellemed sorban mind átélte,
Ellenségid bűnöd csak ebben találják,
Pedig ez nem más, mint a fejlődés képe.*

*Kulattad és ime végre megtaláltad,
Ami szomjas lelked oly nagyon keresett.
«Egy az Isten»: Jézus theológiája!
S ezzel a reformot végleg befejezted.*

*Láng szavad ezrekbe hintett mustármagot,
Egy Isten hitéről szép Magyarországon,
Azóta nyirbálták a fát, de felvirült
S gyümölcsözik most már az egész világon.*

*És mi a jutalmad? Déva sötét vára?!
«Hogy a várka alá rejtsek a világot?!»
Megölték a tested, miben szikra támadt,
De nem ölhatték meg fényes igazságod!*

Báró József,

Új idők küszöbén.

— *Írják az olvasók.* —

Először is üdvözlöm mindazokat a résztvevő urakat, akik önnel az élükön előmozdították, hogy támogatásukkal az Unitárius Közlöny 25 éves jubileumát ünnepelhetjük.

Igaz ugyan, hogy csak 4 éve vagyok tagja a mi D. F. egyesületünknek, e rövid idő éppen elég volt arra, hogy az ön nevét megtanuljam tisztelni, hiszen alig várom az újabb megjelenő számot, amely beszámol a mi erdélyi és székely szeretett szülőföldünk minden eseményéről, ugyszintén unitárius vallásunk eseményeiről és fejlődéséről.

Kérem a mindenhatót, hogy kedves szerkesztő urnak e nemes és magasztos munkájában, amely a mi igazán rajongva szeretett vallásunkat és azok hívóit oly szépen irányítja, adjon hosszú életet, kitartást és mindazok, akik önnel karöltve résztvesznek fontos misszióinkban, éljenek soká.

Papp Mihály.

25 éven át mutatta meg nekünk az «Unitárius Közlöny» az igazság útait és irányított az igazság felé vezető ösvényekre.

Kívánom, hogy a nemes hivatásában lankadatlan buzgalommal működjék időtlen időnkig.

Dr. Geley Lajos.

Az «Unitárius Közlöny» negyedszázados történetre tekinthet vissza. Talán küzdelmes, de szép múlt, melynek jótékony hatásait egyházunk életében elvitatni nem lehet.

Különösen pedig értékes az a kitartó munka, mely annyi gáncs ellenére csüggedetlenül fáradozott az unitárius öntudat ébresztgetésén, az unitáriusság összetartásán.

Lapjaink közül az «Unitárius Közlöny» van hivatva a népies irányt mivelni, a néplélekhez közel férközni. A szerkesztő — mint akinek ideális lelke tele van hite diadala szent vágyával — állandóan biztatgat s el nem csüggedő reménykedése folytán kunyhóban és palotában folyton szaporodnak az olvasók. A munkatársak számának növekedése erre is hathatósabb befolyással lenne.

K. L.

Egy következő negyedszázad fokozódó kivánalmait a megszáporodott dolgozó társak buzgó közreműködésével s az olvasó közönség igényéhez szabott változatos tartalommal hiszem kielégíthetni. De bármint lesz is, a nép lelkében az unitárius hitet és öntudatot szakadatlanul ébresztgetni, mint a mely az emberiség szellemi haladásával és művelődésével leginkább összeegyeztethető s következetesen összefügg megbecsülhetetlen értékű következményekkel járó szent kötelesség, még ha mindig kellő méltánylásra nem talál is.

Kovács Lajos.

Az igazság szeretettel igazság.

Könnyebb az igazságot megismerni, mint másokat arról meggyőzni. Ebbe a gondolatba kapcsolódik bele az a tétel is, hogy az igazság rendszerint nagyon egyszerű s épen ezért oly érthető. Különös jelenség ennek dacára, hogy a tömeg az igazságot sokszor nehezen érti meg. Az igazság megértéséhez azonban az ember lelkének őszintesége szükséges. Az igazsághoz ezekből nem tekervényes úton járva jutunk el, hanem a legrövidebb úton haladva lelkünk őszinteségével érzük azt el — ha keressük. S ebben rendszerint *törekvő őszöncink* vezetnek, amelyek az embert az *önzetlen munka önfeláldozásába emelik*.

Ezelőtt 25 esztendővel közöttünk Boros György jutott el ahhoz az egyszerű igazsághoz, hogy adjunk olvasni valót a mi szeretett székely véreink kezébe, mert különben elvész a nép...

Ez az igazság testet öltött. Megjelent az «Unitárius Közlöny», s azóta a Hargita aljától a Nyikómentéig s

még azon is túl, sőt az Óperenciás tengeren túl fekvő Amerikában is szeretettel várják, lelki örömmel olvassák.

Az olvasnivalóban megfestesített igazság 25 év óta más tájakon óriási hódítást végzett: a centralizált erők gigászi munkát végeztek. Én bizonyos lehangoltsággal szemlélem, hogy nálunk a gyűlemlő erők nem érzik a nagy erőpróbában az aránytalan gyöngeséget és sokszor gondolkoztam azon, hogy miféle nemes elbizakodottság fokozza föl annyira az erőket, hogy keveset is önállóan mernek. Szerintem együtt munkálva kell — az egyéni hiúság háttérbe szorításával — a szellemi harcot ma is megharcolni. Az egységes erő kifejtés a kisebb értékeket is jelentősebbé teszi. Csak nézzünk szét s erről az egyszerű igazságról is meggyőződhetünk igen könnyen.

Örömmel hajtom meg a lisztelet és elismerés zászlaját Boros György főszerkesztő előtt, mert oly cél szolgálatában ténykedett majdnem magában állva 25 éven át, amely Csaba népet: az értelmes és becsületes székely népet a szép és igaz hitben megerősíteni tartotta fő feladatának.

Becsülöm benne a legértékesebb emberi tulajdonságot: az ideálokért való hevülést és ennek valóra váltásában tanúsított lörhetetlen tevékenységét, amelyet a tömeg értékelni másoknál se tudott.

Becsülöm benne a rajongó fajszeretetet, mert bár tudja, hogy Machiavelli szerint az *emberiség silány anyagában a szép és igaz eszméje teljes kifejezést soha sem fog nyerni*, de egész erejét bele viszi abba a törekvésébe, hogy mindenkit nemesebbé, jobbá tegyen e földön. (Böhm.) Ez által jogosulatlanná tette a cselekvés mezején kívül álló akcióképtelen kritikuskok piaci lármáját.

Kitűzött célját elérte, mert a szeretet vallását hirdelve, az egyszerű ember gondolatvilágának megfelelő módon sok ezer ember szívének dobbanását tudja a saját szívének dobbanásával s nemes lelkének és humánus gondolkodásának boldogságot nyújtó világfelfogásával összhangba hozni.

Isten áldása kísérje a második 25 évben is nemes munkájában az Unitárius Közlönyt és főszerkesztőjét!

Dr. Tóth György.

NŐK VILÁGA.

Mélyen t. Szerkesztőség!

Ez év utolsó éjszakáját megelőző estére jutva, nem állhatom meg, hogy a m. t. Szerkesztőségnek hálás szívből köszönetet ne küldjek az Unitárius Közlönyért.

Bár sajnós, anyagilag még mindég nem tudom visszafizetni kedves figyelmeiket, melyet a jó Benkő M. ónagys. szives közbenjárása folytán már 2 év óta élvezek.

Mivel szegény jó anyám még mindég, vagyis 4-ik év óta ágyban fekve szenved gyógyíthatatlan betegséggel, nagyon nehéz anyagi viszonyok közt élünk.

De remélem a legjobbakat. Majd csak hoz a jó Isten olyan sorsok közé, hogy duplán visszafizessem — ha ugyan vissza lehet fizetni — azon örömeiket, amelyeket havonként szerzett a kedves »Közlöny«.

Nemcsak lelki táplálóm, de kedélyes szórakoztatóm is volt egy ideig. Kívált a vallásos esteiken való felolvasások közlése! Úgy átéreztem, mintha csak ott lettem volna. És »A szerkesztő asztaláról« való szellemes dolgok, meg a költemény stb. mindig oly kedvesek.

Nem tudok eléggé imádkozni, hogy óh, bár csak minden lány olvasná figyelmesen az »Unitárius Közlönyt«, mennyi sok-sok hiábavaló — sokszor a lélekre káros befolyású — mulatságoktól vonná el figyelmüket és idejüket, valláskülönbség nélkül.

Most pedig a jó Isten áldását kérve a lap összes munkatársaira és szerkesztőire, hogy a megújult évvel újuljon meg mindig buzgó munkakedvők, hogy minél több jót összehalmozhassanak, a hálás olvasóközönség lelki tápláltatására és kedélyes szórakoztatására.

Virágzó és gyümölcsöző ünnepeket az »Unitárius Közlönyre«.

Bocsánatot kérve alkalmatlankodásomért, maradok a mélyen t. Szerkesztőség iránt hálás tisztelettel egy székely leány:

Parajd.

A. Mari.

A D. F. E. köréből.

Unitárius élet Budapesten.

A budapesti Dávid Ferenc Egylet február havi fallosvasó ülésén dr. *Kacziány Géza* tanár «Jézus a költő» címen tartott nagyon érdekes felolvasást. Felolvasásában ismertette Jézust a költő, felsorolva költeményeit, amelye-

ket eddig a biblia lapjain olvashattunk ugyan, de csak lapos prózában. Ismertette az egész bibliai költészetet és az Ótestamentumból olvasott fel néhány verset. Milyen más levegő, mennyivel üdőbb, szívhez szólóbb így a szentírás, mint az elavult fordításban, minden költői érzék nélkül csak a szavakat fordítva le, a betűkhöz ragaszkodva és nem a lélekhez, a szívhez, a mi megnyilatkozik a biblia szentelt lapjain, csak rokon lélek kell hozzá, ki azt felfedezze. Ilyen rokonlélek dr. Kacziány Géza. Az ő Magvető, «A gazdag és Lázár», «Az irgalmas szamaritánus», «Terméketlen fügefa» és «A gazdag és munkásai» című Jézusi költeményei, melyeket *Józan* Miklós esperes olvasott fel, teljesen egyezők a bibliai hasonló című példabeszédekkel, csak hogy visszatért beléjük a lélek, a szív, a jézusi fenköltés, ami a száraz prózából hiányzott. Mily felséges könyv volna a Szentírás dr. Kacziány Géza fordításában: *Józan* Miklós esperes imája *K. Ervin* Károly orgona játéka, *Erkel*: Imája «Hunyadi Lászlóból», melyet *May Münster* Cornélia énekművész és *Szabolcska* Ivánka «Dicsérete» és «Hiszekegye», melyet Darabos Lajos református főpásztor énekelték nagy művészettel, tették teljessé a felolvasó ülést. Ismét egy élvezetes esztét tölthet a szép számban egybegyűlt közönség a Dávid Ferenc Egyetben. Nem lehet megjegyzés nélkül hagyni azt az értesülést, hogy dr. Kacziány Géza készül Jézus összes költeményeit lefordítva kiadni. Azt hiszem, Jézushoz, mint költőhöz az unitárius egyház híveinek van legtöbb közük, hiszen ez egy lépés ahhoz az igazsághoz, hogy ember volt a nagyszívű mester.

Másnap, vasárnap tartotta a «Leány Otthon» a női választmány közreműködésével találkozóját. A LXII. Zsoltár énekével kezdődött, azután *Barabás* hódmezővásárhelyi lelkész mondott szívhez szóló imát. Özv. *Bogyay* Kálmánné *Ábrányi Emil* «Öméltósága imádkozik» című tárcáját olvasta fel. «Téged illet Uristen» énekével zárodott be, mely után uszonát kaptak a jelenvoltak, azután megindult a székely lányok között a beszélgetés, a messze vidékről Pestre jöttek találkoztak igazi otthonukban. A kézimunkázás tovább folyik és már számtalan szép munkát végeztek be. Talán sikerül egy kis kiállítást rendezni a sok ügyes és hasznos dologból, mit vasárnap délutánonként végeznek a székely lányok Németh Gizella tanárnő vezetése mellett.

Ujvári László.

TÜZHELY MELLETT.

Jézus megjelenése a földön.

— **Legenda.** —

Németből szabadon átdolgozta: **Ébert András**, tordai unitárius segédlelkész.

Valamikor réges-régen élt egy tudós, jószívű ember, akinek szép háza volt, amelyet gyönyörű szép kert vett körül. Itt töltötte napjait csöndes egyedüllétben. Minden törekvése oda irányult, hogy az egy igaz Istent megismerje. Azért fáradhatatlanul kereste Őt a görög bölcsek, a hazai és más országok tudósainak könyveiben. Rengeteg könyve volt, amelyek mint falak vették körül, amíg csak egyszer be nem látta, hogy ezek a könyvek már-már egészen befalazzák és általuk soha sem jut az egy igaz Isten ismeretére.

Elfordult tehát tőlük és megszerezte az első szent atyák könyveit. Ezeket olvasgatva rájött, hogy az egy igaz Istent megismerni fölülte nehéz, de azért elfogadta tanácsukat: sokat imádkozott és kezébe vette a könyvek-könyvét, a bibliát. Mohón forgatta lapjait s már-már kedvellenül a bibliát is félre akarta lökni, amikor az Újszövetség olvasásába fogott. S ime abból kiragyogott neki egy személyiség, Jézus személye, amilyent még nem talált, amilyenről megismerje és eszméinek tanulmányozására, annál erőmég nem olvasott. Teljes szívével és szellemének minden erejével arra törekedett tehát, hogy Jézus személyiségét sebből vál benne az a tudat, hogy csak Jézus keze veheti le róla azt a fátyolt, amely szomjazó lelke előtt eltakarta az egy igaz Isten képét. S ez a tudat eleinte csak féltéken s aztán mindig erősebben azt a vágyat ébresztette föl szívében, amely azután egész lényét betöltötte, hogy Jézus jelenjék meg előtte. Ezt kérte éjjel-nappal, szüntelenül. S a szent férfiak és nők példáját követve, akiknek Jézus megjelent a földön — amint azt jámbor könyvekből olvasa — testét szigorú önsanyargatásnak vetette alá. S míg imádkozott és testét sanyargatta sóvárgó várakozásban teltek el napjai, de Jézus nem jelent meg neki.

Ekkor belátta, hogy így Jézus sohasem fog neki megjelenni. És mondá: «Fölkelek és kimegyek a világba, hogy Jézus példája szerint szolgáljak az embereknek, talán akkor óhajom teljesülni fog.»

Komoly elhatározását tett követte. Elbúcsúzott a bölcsék könyveitől, amelyekből sok igazságot tanult, de az «Igazságok» még sem találta meg; elbúcsúzott házától és remete ruhájától, a szent íratoktól, amelyekben sok arany csillogott sőt a nap is megvolt ígérve, de azt még sem látta meg.

Kilépett a nagy világba. A világ küzdelmei és inségei csakhamar körülvették. Látta, amint az emberek a nap terhe és gondjai alatt meggörnyednek és azt tapasztalta, hogy azok sóvárogva néznek az ég felé. Tekintetük nyugtalan volt, pedig szívük béke és nyugalom után esengett. Szemük gyűlölettel és keserúséget árult el, pedig olthatatlannúl égeti bennük a szeretet után való vágy. Látta, amint a létért folytatott küzdelmükben gondolataik a gonoszra irányultak és jaj de sokszor gonoszt cselekedtek -- pedig tapasztalta, hogy lelkük tisztaságra és igazságra szomjazik. Mély szánalom vett erőt rajta és szeretett volna ezerkezű és ezerszívű lenni, hogy ezerfelé vihessen segítséget és szeretetet. Napjai most már rövidek voltak, azok már rövidek voltak, azok már nem teltek el egyhangu unalomban. Itt is, ott is, ezerfelé kellett segítséget vinni s az kimerítette minden idejét.

Már nem azt kívánta, hogy Jézus jelenjen meg előtte. Csak néha-néha, mikor oly égető szükség volt segítőre és ő nem mehetett el, az volt az óhaja, hogy Jézus jelenjék meg, de nem neki, hanem testvéreinek. Az volt ilyenkor a forró vágya, hogy jöjjön el Jézus és tegye jóságos kezét embertársainak forró, megkínzott homlokaira, nézzen megnyugtatólag szüntelen kutató, nyugtalan szemükbe és segítsen neki bekölnözni azokat a sebeket, amelyeket az élet éjt felebarátain. De Jézus nem jött el segíteni. Embertársainak egyre növekedő szükségei pedig újabb és nagyobb munkára serkentették.

Igy multak az évek...

Egyszer az történt, hogy ő egy szegény megvetett beteget ápolva, maga is megkapta a halálos betegség csiráját. Már nem volt segítség számára és érezte halálának közeledtét. Lelke előtt végigvonult egész élete és emlékei közül panaszosan emelkedett ki teljesítetlenül maradt vágya, hogy Jézus nem jelent meg előtte. Minden munkája és fáradozása, minden nélkülözése és áldozata eszébe jutott és nagy szomorúság fogá el őt. Ekkor kis kamráját egyszerre nagy világosság töltötte meg: Egy fénylő, magas kereszt jelent meg előtte. A keresztről levált az alak és a haldok-

lőhoz közeledett. A szíve a boldog félelemtől megszűnt dobogni. S óvárogva emelte föl megtört szemét a keresztre feszítettnek arcára, — és ime a saját arcát látta benne.

Kérelem

az egyházi lapok szerkesztőihez.

A középiskolából kikerült tanuló ifjuság anyagi viszonyai nem engedik meg, hogy egyházi lapjainkra előfizessenek. Szerény nézetem szerint annyi áldozatot meg lehetne hozni a jövő érdekében, hogy unitárius egyetemi hallgatóink részére a folyóiratok ingyen megküldessenek.

Példaképpen fölhozom, hogy a főgimnáziumban bennlakó egyetemi hallgatók, — dacára hogy a kályha mellett vannak, — nem érzik a folyóiratainkban levő unitárius szellem melegítő hatását, mert nem jutnak a folyóiratokhoz. Dicséretére legyen egyik esperesünknek, ő a saját lapját elolvasás után elküldötte a fiának egyházi szellemi táplálékul.

E jó *hazai küldeményből*, a lakótársak is részesedésüket megkapták, de már ennek is vége. A csomag hazulról más lakásra érkezik. Jó volna az érzett hiányt pótolni.

th. gy.

Ezt a kérést azzal egészítjük ki, hogy a Dávid Ferenc Egylet nemesak a lapját adja (eddig is adta) a kollegiumban bennlakó ifjaknak, hanem unitárius könyvtárt állított be az egyetemi hallgatók olvasó szobájába, ahol egyik hallgató kezeli és a jelentkező ifjaknak kiadja olvasásra. A könyvtár gyarapítását köszönettel vesszük és kérünk minden unitárius író, szíveskedjék munkáját beküldeni a D. F. E. titkárához.

Egyházi és iskolai mozgalmak.

Uj örökös alapítóink *Kisgyörgy* Sándor esperes, ez az aranyzivű lelkipásztor, aki életét is odaadná a nyájért, 50 kor. küld első részétül: »a magam részéről is kívánva továbbbi erősödését munkálni szerény tehetségemhez képest. Isten áldása

legyen D. F. egyletünkön és hiv munkásain«. »Magyar leszámítoló és pénzváltóbank« első részletben 50 K. — *Botár János* postai táv. főfelügyelő, egyháztanácsos Budapest, 100 K. Ezzel az összeggel én is sorakozom a Dávid Ferenc Egylet alapító

tagjai közé, azzal a forró ohajtással, vajha mielőbb a 100-ik tag is beiktatható lenne az alapítók sorába.

Az E. K. Tanács intézkedései. A Deréky Gyuláné báró Györfly Rozália alapítvány két ösztöndíjából az első, a végrendelet utasítása szerint Végh József 3 ik el oszt. tanuló, a második az igazgatóság javaslata alapján Molnár Miklós I. oszt. tanuló adatott. A végrendelet szerint I. oszt.-nak volt adandó.

— Az E. K. Tanács irodájába tisztnek ideiglenesen Máthé Mihály és gépírónak Göncz Zsuzsánna asszony alkalmaztatott. — A kereszturni gimnázium új telkéből az út szabályozására egy darab a városnak átengedett s a város járdát készíti. — A kollegium és templom közötti telekrészről a szerződés jóváhagyott. A kollegium tulajdonába megvétetett 10.000 koronával. — Tudomásul vette E. K. T., hogy a tanári értekezlet jegyzőkönyve egy füzetben kiadatott. — A kereszturni új épület a képezde csatornájához fog kapcsolódni, hogy szennyvize levezetessék. — A nagysolymosi, dicsőszentmártoni egyházközségek időközi segélyben részesültek. — A küllői és udvarhelyi körök esperesi vizsgálata nagy elismeréssel vétetett tudomásul. — Kincses László szakvizsgálatra, Pap Jenő theol. növendék fél évre magántanulóságra engedélyt kapott. — A Dersi János és dr. Brassai hagyatékából maradt székek átalakítva a theol. intézetnek átadottak.

A lelkeszek korpótlékát a miniszter méltányosan kiegészítette. Így már a tíz évet töltötték évi 800, a kevesebb szolgálatauk 400 K évi pótlékot élveznek, féléves részletben.

Orgonakiséret. Képviselő Tanácsunk egyházi énekeinknek Régeni Áron által irt orgonakisérete (Khorál könyv) kiadásra elfogadta s intézkedett, hogy a könyv minél hamarább az érdekeltek kezébe kerüljön. Hiszszük, hogy legkésőbb a nyárra megjelenik. A munka tartalmazni fogja közönséges egyházi énekes könyvünk minden egyes, az Iszlai-féle új dalamok majdnem minden darabját, a Hymnuszt, a Szózatot s az angol egyházi énekirodalom legszebb darabjai közül egy néhányat.

Égeni S. muel volt datki énekevezér-tanító sirjánál Lőrinczi Dénes csókfalvi áll. isk. igazgató szép méltató beszédet tartott, melyet a Székely Tanügy 5 sz. közöl. Kiemeljük belőle a következő jellemvonásokat: ő tanító lett a nép iránti szeretetből, idealizmusból. Ideálja volt a nép gyermekeinek minél hasznosabb polgárokká nevelése. Ideálja volt a tanítói állásnak megbecsülést, fényt, tiszteletet szerezni, a tanító nevet méltán kiédemelni. Égeni Samu ilyen munkát végzett 44 éven keresztül. Példája lelkesítsen, bátorítson.

Amérikában megtudják tenni, hát nálunk nem lehetne? Nálunk az iskolák tartanak: madarak ünnepét, fák ünnepét. Hogy az ünnep hatása ne csak egy napra tartson, az amerikai iskolás gyermekkel fogadalmat tétetnek, hogy sem a fát nem rongálják, sem az állatot nem bántják. A fogadalom így szól: »Fogadom, hogy sem a fát, sem a virágot nem tépem, nem vagdalom, a madarakat nem üldözöm, ígérem, hogy az iskola vagy más nyilvános épület padlójára, a járdára nem köpök, a falakra nem firkálok, sem kerítést, sem épületet megrongálni nem fo-

gok, az utcán vagy kertekben papirost vagy ételmарadékokat eldobni nem fogok, mindenkor és minden ember iránt udvarias leszek, mások tulajdonát becsben tartom mintha az a magamé volna, fogadom, hogy az alkoholtól tartózkodni fogok s mást is visszatartok.*

Eihunyt özv. Borbély Jánosné sz. Pál Anna, dr. Borbély István ifju tanárnak édesanyja, élete 49. évében.

Ünnepi ajándékkönyvek: „Az unitárius vallás Dávid Ferenc korában és azután“ szines borítékban, I—VIII. 1—193 l. nagy 8-ad rétt. Tartalma XXIII. cikk. Írták: Szentmártoni Kálmán, Borbély Ferenc, Feete Gábor, dr. Boros György, dr. Borbély István, Szinte Gábor, Vári Albert, Varga Dénes, Borbély György, dr. Tóth György, Ferencz

József, id. Daniel Gábor, Kiss Sándor, Csifó Salamon, Gálfi Lőrinc, dr. Wendegál Kelemen, dr. Carpenter, Pap Mózes, Percelné-Kozma Flóra br. Petrichевич-Horváth Kálmán, Tarcsafalvi Albert (költ.), Ára 3 K. — „Dávid Ferenc életrajza“ Irta Pap Domokos. Ára 50 f Postán küldve 60 fillér. 5 koronáért 10 példányt bérmentve küld az egylet.

Konfirmációra készülő gyermekeinknek szerezzünk egy konfirmációi emlékkönyvet (20 f.) s egy Dávid Ferenc képes életrajzot (50 f.), a kettő postán küldve 80 fillér. Ezt az örömet a legszegényebb ember is megszerezheti gyermekének.

Szerkesztői izenet. *Dr. Kgy L.-né Ü. Pompás!* A Nők Világában adnifogjuk. Szívesen látjuk máskor is, de féltlyen hosszút, sőt még rövidebbet k-rünk!

Aranykönyv.

Áldozatkészség a csekefalvi unitárius egyházközségben 1907—1912. években:

1907. Hegyi Péterné szül. Pál Lina 1 drb szószék- és 1 drb papiszéktakarót ajándékozott 31 kor. 1910 ben: Lőrinczi Péter pünkösztre urv. bort 3 kor., Török Miklós szentmihálynapra urv. bort 3 K, Fekete Dénes és neje Fazakas Zsuzsánna 1 drb ezüst urasztali poharat (nők részére) 30 K, Major Albert karácsonyra urv. bort 3 K. 1911-ben: Török Albert egy vizsgálószéki jegyzőkönyvet 5 K, Török Ákos énekv. húsvétra urv. kenyeret és bort 4 K, Major Ferenc pünkösztre urv. bort 3 K, Imre Domokos szentmihálynapra urv. bort 3 K, Németh Sándor karácsonyra urv. bort 3 K, Vadász József és neje Lőrinczi Eszter alapítványul 200 K. 1912-ben: Lőrinczi Domokos lelkész konfirmációi emlékkül 12 drb újszövetséget 4 K 80 fill., Nagy Lajos (reform.) Fiátfalva konfirmációkor bort 1 K 20 f., Lőrinczi József és neje (Mihályfalva) húsvétra urv. bort 3 K 60 f., Demeter Pál pünkösztre urv. kenyeret és bort 4 K 60 f., Lőrinczi Domokos lelkész az egyházközségnek 100 K, Imre Domokos a papiház tervrajzát ajándékol 50 K, özv. Major Ferencné szentmihálynapra urv. bort 3 K 60 f., Lőrinczi József karácsonyra urv. bort 3 K 60 f., a hiveknek a papi háznál teljesített munka értéke 972 korona.

A fenti szives adakozóknak e helyen is hálás köszönetet mond az egyházközség nevében Csekefalva, 1913 február 2.

Lőrinczi Domokos, unitár. lelkész.

Kádár Lajos, Kádár Lajosné, Szatmári Ferenc, Unitárius Egyházközség Abásfalva; Bedő Albert, Bedő Albertné, Marosi Márton, Marosi Mártonné Homoródkeményfalva; Pap Zsigmond, Barabás Vilmos, Zsakó Mózes Gyepes; Nagy Gyula, Sebe Ferenc Homoródszentpéter; Péter Sándor, Péter Sándorné, Bedő József, Unitárius Egyházközség Városfalva; Kiss György, Péter Ödön, Unitárius Egyházközség Homoródjánosfalva; Gál József, Balázs János, Unitárius Egyházközség Recsenyéd; Dombi János, Györfi István, Zoltán Sándor, Kiss József, Unitártus Egyházközség Homoródszentmárton; Gál Mózes, Bálint Balázs Lókod; Barabás András, Bölöni Vilmos, Deák Lajos Székelyudvarhely; Ajtai János, Ajtai Jánosné, Vajda Antal, Tari Sándorné, Péterfi Áron, Péterfi Aronné, özv. Hermann Károlyné, Unitárius Egyházközség Homoródmás; Barabás Dénesné, Demeter Dénes, Demeter Dénesné, Unitárius Egyházközség Karácsonyfalva; Benczédi Pál, Deák Mózes, Deák Mózesné, Benedek András, özv. Sikó Elekné Homoródújfalva; Máté János, Máté Jánosné, Kiss Károly, Kisgyörgy Sándor, Kisgyörgy Sándorné, Kisgyörgy Zsuzsa, Unitárius Egyházközség Vargyas; Pál Ferenc, Pál Ferencné, dr. Jakab Zoltán, dr. Máthé István, dr. Papp Ferenc, Bekő Mihály, Egyed Albert, Pál Jánosné, Vass Albert, Pollák Ignác, Bedő József, Benedek Imréné, Pál Gyula, Deák Lajos, Szabó Dénes, Pünkösti Gyuláné, Unitárius Egyházközség Oklánd. 1912-re fizettek: Szatmári Miklós Székelyders, Szabó Mózes Homoródszentpál, Szatmári Ferenc Abásfalva, Márkos András Homoródjánosfalva, Székely Zsigmondné Vargyas, Pataki József Székelydály 1911-re fizettek: Pap Gáborné Homoródszentpál, Szatmári Ferenc Abásfalva. 1908—912-re fizetett: Bence Dénes Homoródszentpál és 1909—912-re Kelemen Lajos Karácsonfalva. Fiókegyleti pénztárnak kéri a tagokat, hogy nevüket keressék meg a fennebbiek között s ha azt nem kapják, vagy pedig úgy találják, hogy még hátralékosok, esedékes díjaikat hozzá, Oklándra beküldeni tekintsek kedves kötelességüknek.

Alapítói díjban fizetett Kisgyörgy Sándor Vargyas 50 K-t és a Magyar Leszámitoló és Pénzváltóbank Kolozsvár szintén 50 K-t; az U. K. költségeire ajándékozott Jakab Géza Kolozsvár 60 fillért.

Kolozsvár, 1913. március hó 20-án.

Gálfi Lőrinc,
pénztárnok.

Pályázathirdetés. A londoni Channing House-leányiskolába április 15-ig pályázni lehet unitárius leányoknak. Előnyben részesülnek a 16—18 év közöttiek. A feltételek közölve voltak a múlt évi hirdetésben az Unitárius Közlönyben. A folyamodás Ferencz József püspök úrhoz nyújtandó be.

Szállodamegnyitás Kolozsvárt !!

Ferenc József nagyszálloda

mult év szept. 1-én

megnyilt

Ferenc József-út 5. és 7. sz. alatt.

*Modern kényelemmel berendezve.
Központi melegvízfűtés. Hideg-meleg
mosdó. Díszesen berendezett társalgó*

Emeletenként fürdőszobákkal ellátva

*Lift. Minden vonatnál a szálloda
autó szalonkocsija a n. é. utazó-
közönség rendelkezésére áll, vala-
mint a kolozsvári Autóbusz Közle-
kedési Társaság kocsijának a szál-
lada előtt rendes megállóhelye, mi-
vel a n. é. közönség igen olcsón be- és
kiutazhat a vasútállomásra.*